

Vedení války ve středověké Kastilii podle zákoníku Siete Partidas

Vít Hrachový <http://kastilie1312.cz> - <http://facebook.com/kastilie1312> 13.11.2021

Obsah

- Úvod
- Bojové odění
- Správa země a úloha vojska
- Pozemní a námořní vojsko
- Bitevní formace
- Dělení kořisti
- Odměny a odškodné
- Nasazení maurů, židů a žen ve válce

Úvod

- Alfonso X.
1252-1284
- 1265:
Siete
Partidas

1284: Cantigas de Santa Maria

Význam válčení pro Kastilii

- Země hradů

Význam válčení pro Kastilii

- Výdělečná profese

Význam válčení pro Kastilii

- Hraniční pásmo

Země pod stálým tlakem

Vzdělání – Válka a inovace

- Patří k pilířům obrany země.
- Přináší zisky a bohatství.
- Dává zemi zákony a vládu práva.
- Vzdělaní odborníci radí vládě.
- Vynálezy mají vliv na válku.
- Studium taktiky a strategie.
- Řízení a obsluha obléhacích strojů vyžaduje odborné studium.

Válka a inovace

- Kvalita, lehkost, elegance oděví, zbraní i zbrojí

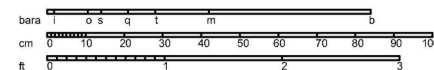
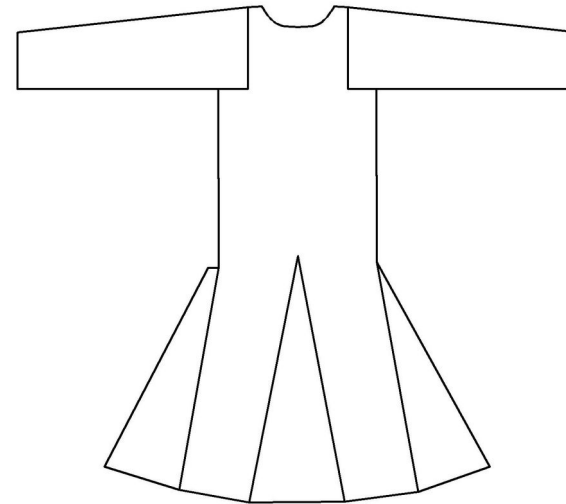
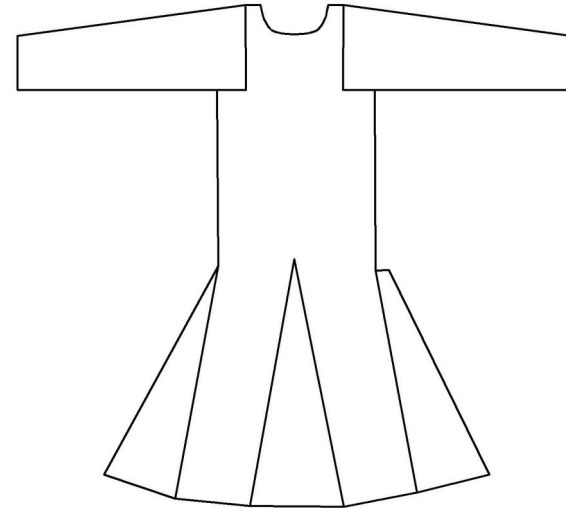

Falchion, Cluny

Saya encordada 1275/loriga

Saya, Alfonso VIII, 1214

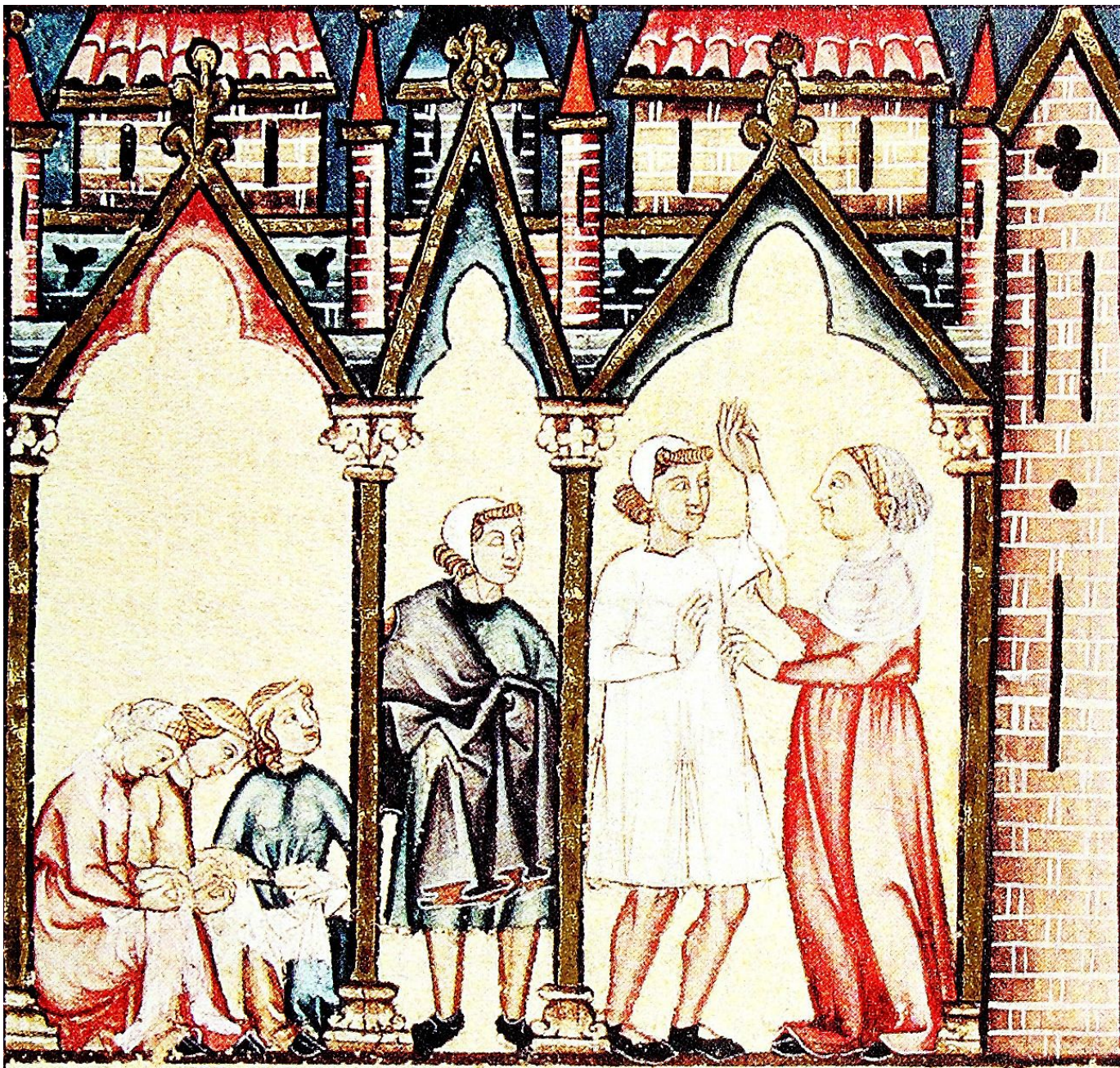

Bojové odění

- Camisa, bragas
- Brafoneras
- Camisote
- Loriga, Almófar
- Perpunto
- Corazon
- Sobrevesta

Zkouška camisy pod zbroj

Bernat de Boixadors, 1343

Dom João I perpunto, 1385

Vidal Mayor, 1290-1310

Správa země – Vláda

- Země
 - Je jako matka lidem, kteří se v ní narodili a vyrostli v ní.
- Lidé
 - milují svou zemi,
 - jsou vázaní láskou, aby ji obdělávali,
 - pečovali o ni, povznášeli ji
 - a plodili v ní potomky,
 - aby ji zalidnili.
- Lidé by měli být na pozoru a připraveni,
 - k obraně své země, zvyků a kultury,
 - aby získali moc nad svými nepřáteli.

Vláda – Vojsko

- Král a jeho úředníci
 - Tvoří zákony = Pravidla soužití lidí ve společnosti.
 - Dohlíží na dodržování vlády práva.
 - Poskytují veřejně prospěšné činnosti:
 - Stavba a údržba silnic a zajištění bezpečí na silnicích.
 - Stavba mostů.
 - Stavba ubytoven podél silnic a hospod ve městech.
 - Rozvoj a podpora vzdělávací infrastruktury, ...

Vojsko – Válka

- Bez vojska, nelze udržet a ubránit zemi proti těm, kteří se chtějí zmocnit bohatství, země, lidí, jejich zvyků a tradic.

Válka – Druhy války

- Válka umožňuje naučit se, jak udržet a bránit zemi a povznést zemi získáním majetku nepřátel.

Druhy války – Pozemní a nám...

- Justa (spravedlivá)
 - Znovuzískání majetku zabraného nepřítelem.
 - Obrana lidu a země před nepřítelem.
- Injusta (nespravedlivá)
 - Vzniká z pýchy a chamtivosti.
- Civilis (občanská)
 - Mezi obyvateli místa, mezi skupinami lidí, nebo na základě nesouhlasu mezi obyvateli království.
- Plusquam civilis
 - Bojují proti sobě i vlastní příbuzní, kteří náležejí do znepřátelených skupin.

Pozemní a námořní síly–Org...

- *"Vojáci jsou ve válce odkázaní jeden na druhého, musí si důvěřovat a dobře spolupracovat."*
- Pozemní síly:
 - Těžká a lehká jízda.
 - Pěšáci:
 - Kopiníci.
 - Lučištníci, kušíníci, prakovníci.
 - Obléhačí stroje.
 - Plenící a spížovací jednotky, trén se zásobami.
 - Špionážní a průzkumná služba.
- Námořní síly:
 - >10 typů lodí. Bitevní, transportní, rychlé průzkumné lodě...

Organizace: **Generál** – Adalid

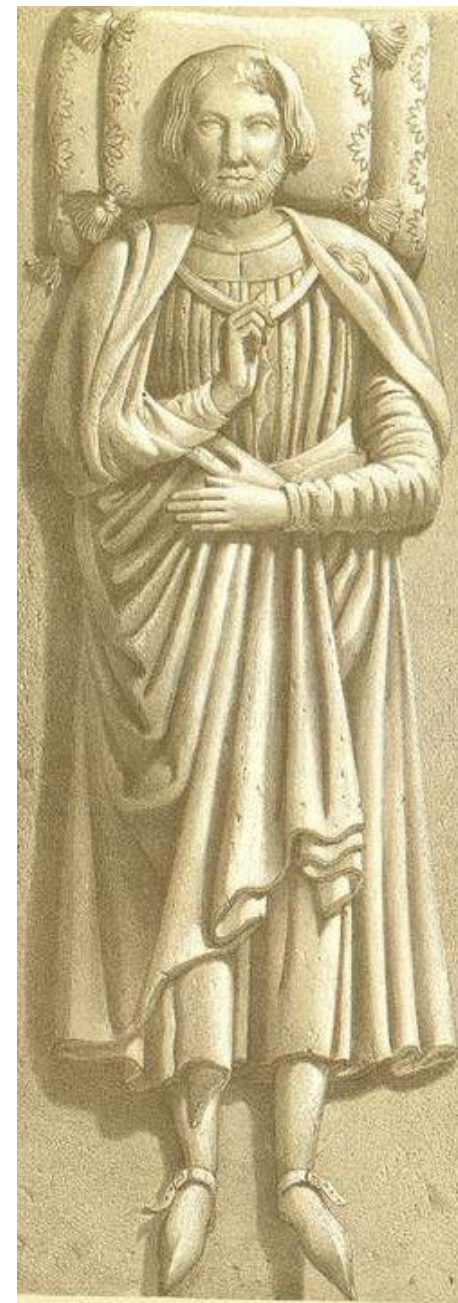
• **Generál** → Adalid → Almocaden → Voják

- Čest. Znalosti. Rozhodnost.
- Zná všechny výhody jak vyhrávat i v nerovných podmínkách.
 - Vítr, slunce, počasí, terén, taktické léčky.
 - Výhody pěšáků a jízdy na různých terénech.
- **Minimalizuje vlastní ztráty**
- Zasazuje co nejcitelnější údery.
- Zodpovědnost:
Podřízení cvičí vojsko v zacházení se zbrojí a zbraněmi.

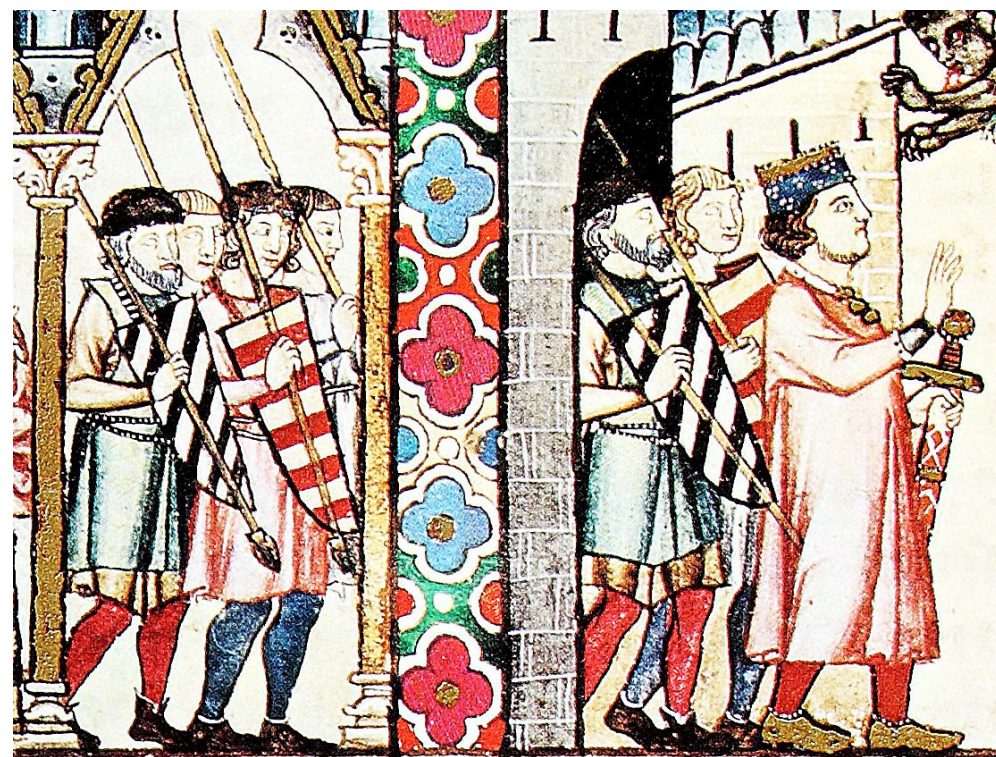
Organizace: **Adalid**–Almocaden

- Chytrý, kurážný, rozhodný a loajální.
- Znalost krajiny.
- Plánuje trasu vojska na dny.
- Plánuje dávky proviantu.
- Cvičí vojsko.
- **Důraz**: Zbroje a zbraně jsou kvalitní, tvrdé a **lehké**, aby se voják neunavil.

Organizace: **Almocaden**–Vojáci

- Velitel pěšího vojska.
- *Pěšáci se dostanou do míst, kam jízda nemůže.*
- Musí rozumět válčení.
 - Vede svou skupinu, je silný.
 - Ovládá vojáky, loajální.
 - Aktivně využívá vhodné příležitosti.
 - Umí léčit zranění.
- Jeho zvolení je potvrzeno sněmem adalides a 12 další almocadenes.

Organizace: **Vojáci** – Zvyky

- Drsní, ošlehaní, zkušení lidé.
- Zvyklí na nepohodu, nepřekvapí je horko a poušť.
- Musí mít výdrž.
- Musí dobře spolupracovat.
- Je lepší vzít na výpravu menší počet spolehlivých lidí než množství lidí různých kvalit.

Válečné zvyky – Prapory

- Rytíři
 - Mají zakázáno spát v pohodlném lněném oděvu → spí jen na půl oka, v perpuntech.
 - Ráno malé množství, silného a tučného masa.
 - Přes den drží půst.
 - Pijí vodu s octem nebo víno zředěné vodou.
 - Hlavní chod je večer.
 - Postění přes den zachraňuje životy a urychluje léčbu zranění.
- Převaha alkoholu po vodě a souši je v průběhu války zakázána.

Prapory podle CSM – Korouhve

1 Čtvercová korouhev

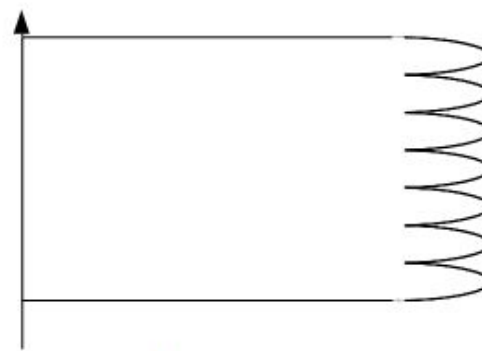
2 Standarta

3 Pennon

4 Korouhev

5 Úřednický pennon

6 Velitelé 2-5 rytířů

1

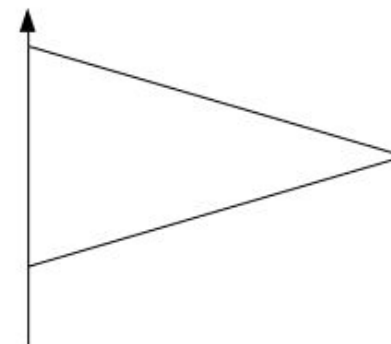
2

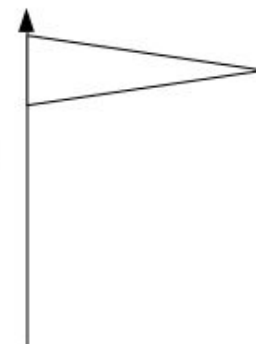
3

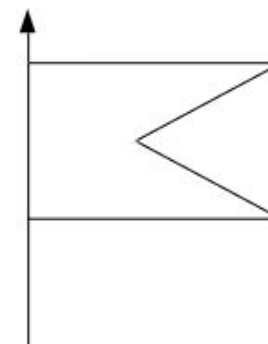
4

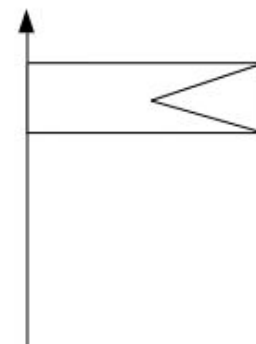
5a

6a

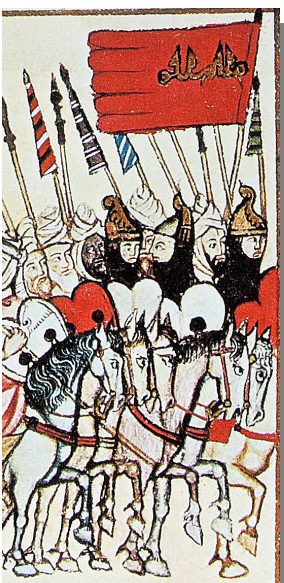
5b

6b

Korouhve – Tolosa 1212

- **Čtvercová korouhev**
 - Císař, král, admirál
- **Standarta**
 - Ustřižené rohy na konci
 - Velitelé >100 rytířů
 - Velitelé městských posádek
 - Velitelé rytířských řádů
 - Admirál

San Fernando 1248 – Pennony

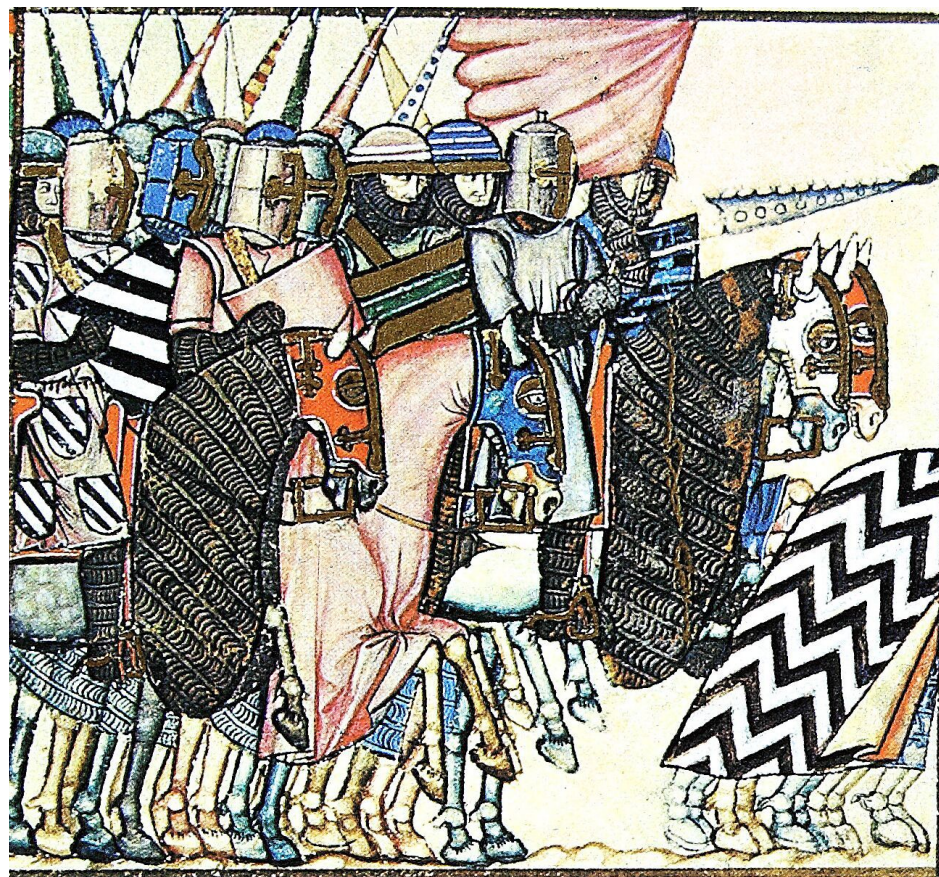
Pennony – Bitevní formace

- Svislý trojúhelník – **Pennon**
 - Ubytovatelé
 - Velitelé 50-100 rytířů
 - Představení rytířských řádů
 - Králem jmenovaní adalides
 - Kapitáni lodí a admirál
- Svislý obdélník s rohy – **Korouhev**
 - Velitelé 10-50 rytířů
- Vodorovný rozdělený trojúhelník velký
 - Vrchní úředníci krále
- Vodorovný rozdělený trojúhelník malý
 - Velitelé 2-5 rytířů

Výbava kavalerie – Kombinace

- Meč, kopí, štít.
- Kuše, 2 tětiny, toulec, 100 šípek.
- Kůň: šamfrón, kroužková čabraka.
- Ocelová lebka, klobouk, hrncová přilba.
- Oddělená kroužková kápě almófar.
- Kroužkové nohavice na řemen a přezku.
- Tunika pod zbroj ze silného sukna – camisote.
- Typy kroužkových košil:
 - Rukávy:
 - K zápěstí – loriga.
 - K lokti – lorigon.
 - Žádné – guardabraco.
 - Délka:
 - K pasu – guardabraco.
 - Se suknicí – loriga.
- Plátový kabátec – corazon.
- Prošívaný kabátec – perpunto.

Lepší zbroj=více podílů z kořisti

+1	Kůň, meč, kopí.
+1	Kroužková čabraka.
+1	Loriga a almófar.
+0,5	Kroužkové nohavice na řemen a přezku.
+1	Lorigon, štít, ocelová lebka.
+1	Loriga a perpunto.
+1	Guardabraco, perpunto a ocelová lebka.
+1	Čepel, ocelová lebka, loriga.
+1	Jízdní kušíník, kuše, 2 tětivy, toulec, 100+ šípek.
+0,5	Soumar – kůň a jiné.
+0,25	Soumar – osel.

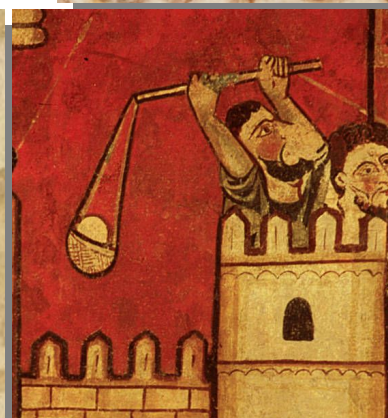
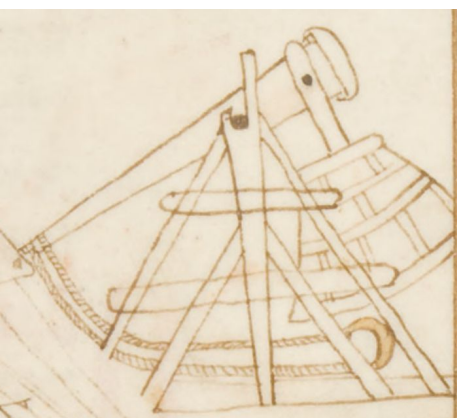
Výbava pěšáků – Obléhání

- Pěšák
 - Kopí a vrhací oštěp
 - Kopí a palice
- Kušíník
 - Kuše, 2 tětivy,
 - toulec, 100+ šipek
- Přidávání částí zbroje se oceňuje dalšími podíly z kořisti

Obléhací stroje

- Pohraniční města skladují zbraně a obléhací stroje.
- Stroje
 - Trebuchety s protiváhou, trakční mangonely.
 - Dřevěné pojízdné hrady, beranidla.
- Zbraně
 - Kuše, luky a všechny zbraně, co střílejí šípy.
 - Praky a fustibaly.
- Štíty
 - Velké dobývací štíty; kryty pro kušníky.
- Dolování
 - Podkopy, kryté zákopy k demolici zdí.
 - Krumpáče, motyky, rýče, páčidla.

Obléhací stroje–Bitevní formace

Bitevní formace

Tabulka 8.1 Formace „řada“

.											
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.											

Bitevní formace

Tabulka 8.2 Formace „mlýnský kámen“

.						
.		0	0	0		
.		0	0	0	0	
.	0	0	0	0	0	0
.		0	0	0	0	
.	0	0	0	0	0	0
.		0	0	0	0	
.	0	0	0	0	0	0
.		0	0	0	0	
.		0	0	0		
.						

100

Tabulka 8.3 Formace „klín“

[illegible]

Tabulka 8.4 Formace „klín“, alternativa

```

..0
 0 0
0 0 0 0
 0 0 0 0 0 0 0 0
    0 0 0 0 0 0 0 0 0 0
      0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0

```

Bitevní formace

Tabulka 8.5 Formace „zed“.

.									
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0						0	0
.	0	0		P	P	P		0	0
.	0	0		P	P	P		0	0
.	0	0		P	P	P		0	0
.	0	0						0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.									

Bitevní formace

Tabulka 8.6 Formace „dvůr“

.									
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0				0	0	0
.	0	0	0		K		0	0	0
.	0	0	0				0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
.									

Bitevní formace – Námořnictvo

Tabulka 8.7 Formace „citera“ s rovnými boky

.								
.		o	o	o	o	o	o	
.			o	o	o	o	o	1 . ř a d a
.		o	o	o	o	o	o	
.								
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.								
.		o	o	o	o	o	o	
.			o	o	o	o	o	2 . ř a d a
.		o	o	o	o	o	o	
.								

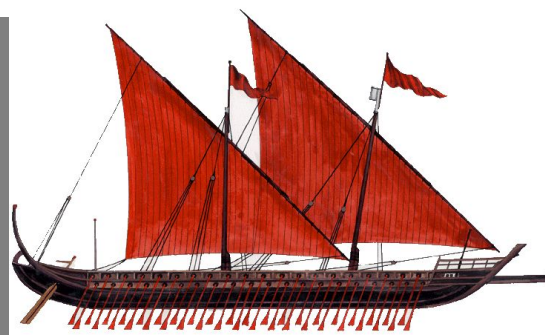
Tabulka 8.8 Formace „citera“ se sešikmenými boky

.								
.		o	o	o	o	o	o	
.			o	o	o	o	o	1 . ř a d a
.		o	o	o	o	o	o	
.								
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.		o o				o o		
.			o o			o o		
.			o o			o o		
.			o o			o o		
.			o o			o o		
.			o o			o o		
.			o o			o o		
.			o o			o o		
.			o o			o o		
.		o	o	o	o	o	o	
.			o	o	o	o	o	2 . ř a d a
.		o	o	o	o	o	o	
.								

Námořnictvo – Výbava lodí

- **Admirál** → Kapitán → Navigátor → Námořní pěchota → Námořník
- Lodě
 - Pohon vesly a větrem (1-2 stěžně).
 - Boj: Galeony, velké galéry.
 - Přeprava: Galeoty, tartany, karaky, feluky, pinasy, karavely.
 - Průzkum a přepady: Saetyas.
- Vybavení
 - Dostatek pěchoty se zbraněmi a zbrojí
 - **Trvanlivé** potraviny a voda
 - Suchary, solené maso, zelenina, sýr, česnek, cibule, voda v malých nádobách, ocet. Cider a víno zakázány.

Výbava lodí – Účetní knihy

- Velké a malé kroužkové košile
- Perpunte, plátové kabátce, štíty, přilby
- Nože, dýky, falchiony, meče, sekery, palice
- Kuše s navijákem a třmenem k natahování
- Kopí:
 - Obyčejné
 - Se železnými háky
 - S řetězy
- Kameny, šípy, šipky
- Hrnce s vápnem: oslepování nepřátel
- Hrnce s mýdlem: kluzké paluby
- Tekutá smůla k zapalování lodí

Bitevní lodě v Barceloně–Kořist

- 1258: Výbava námořní pěchoty podle nařízení města Barcelona:
 - Pěšák:
 - Kroužková košile, lebka či maurský klobouk; štít; 2 kopí; meč nebo falchion.
 - Kušíník:
 - 2x kuše natahovaná 2 nohama, 1 s třmenem; 300 šipek.
 - Železná přilba; perpunto nebo zbroj; meč nebo falchion.
- 1331: Výbava válečné lodi San Clemente IX proti Janovanům:
 - 3 opevněné nadstavby, kosy podél paluby, 500 mužů celkem, 350 ozbrojených
 - 3166 šipek, 357 dlouhých kopí, 40 jednoručních kopí,
 - 16 přitahovacích harpun, 300 kuší,
 - 68 pavéz, 106 uzavřených přileb, 107 plných kyrysů, 105 železných nákrčníků,
 - 7520 šípů, 1 trebuchet, 20 košů nášlapných ježků,
 - 2 kormidla, 14 kotev, 6 praporů, 9 luceren

Dělení kořisti– Odměny

- Kořist se snese na velkou hromadu.
- Notář zaznamená všechny kusy.
- Kusy se prodají v aukci.
- Výtěžek se rozdělí podle postavení vojáků a jejich výbavy a proplácí v penězích.
- Špionážní služba má také nárok na podíl.

Zvláštní odměny – Plat

- Výjimečné činy se zbraněmi:
 - Záchrana krále v boji.
 - Darování vlastního koně králi když mu šlo o život.
 - Dobyetí praporu generála nepřátelského vojska.
 - Zabití koně nepřátelského generála.
 - Zajetí či zabití nepřátelského generala.
- Další skutky hodné odměny:
 - Dobyetí města či lodě:
 - Nečekaným přímým přepadem.
 - Lstí nebo tajnou noční akcí.
 - První, kdo vstoupí do nepřátelského města nebo na palubu lodi, která je poté dobyta.
 - Padne-li, odměna se připíše dědicům.
- Špionážní a strážní služby
- Vyslanci: Vykupování a výměna válečných zajatců.

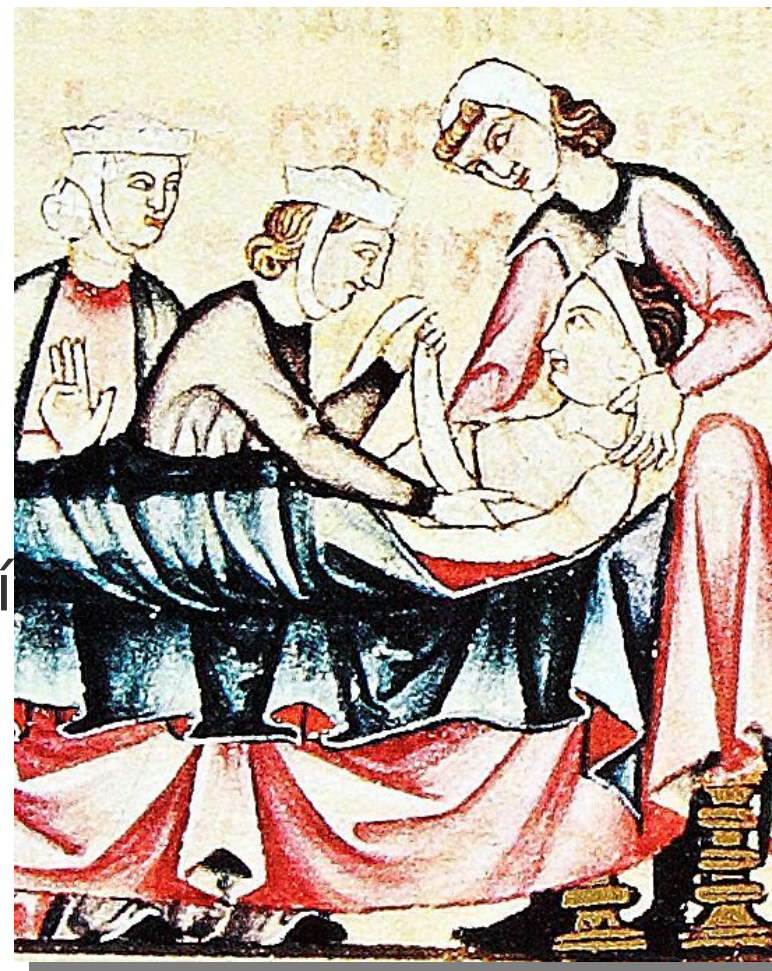
Denní plat. Kompenzace

- Obléhačí výprava: Denní žold vojákům.
- Křížová výprava: Denní žold placený z části církevního desátku vybraného v zemi.
- Ztráta výbavy či zvířat:
 - Kompenzace proplacena podle notářského zápisu při vstupu do vojska.
 - Záleží na okolnostech:
 - Chyba vojáka, nemoc či boj.

Zdravotní kompenzace

- Zvýšení bojové morálky.
- Jednorázová částka z kořisti.
- Ztracené ruce v domácnosti šlo nahradit nevolníky z řad zajatců.
- Typy kompenzací:
 - Živý, ale zajatý.
 - Zraněný bez možnosti uzdravení
 - Doživotně zmrzačený.
 - Zabit.
- Výkup válečných zajatců.

Bez trvalých následků

Zranění	Kompenzace
viditelné zranění na hlavě, které nelze zakrýt vlasem či vousem	12 maravedí
zranění na hlavě, ze kterého byla odebrána kost	10 maravedí
zranění na hlavě bez odebrání kosti	5 maravedí
zranění napříč přes celé tělo	10 maravedí
zranění přes celou ruku nebo nohu	5 maravedí
zranění, které neprošlo celou končetinou	2,5 maravedí
zlomenina ruky nebo nohy, která nevede k doživotnímu zmrzačení	12 maravedí

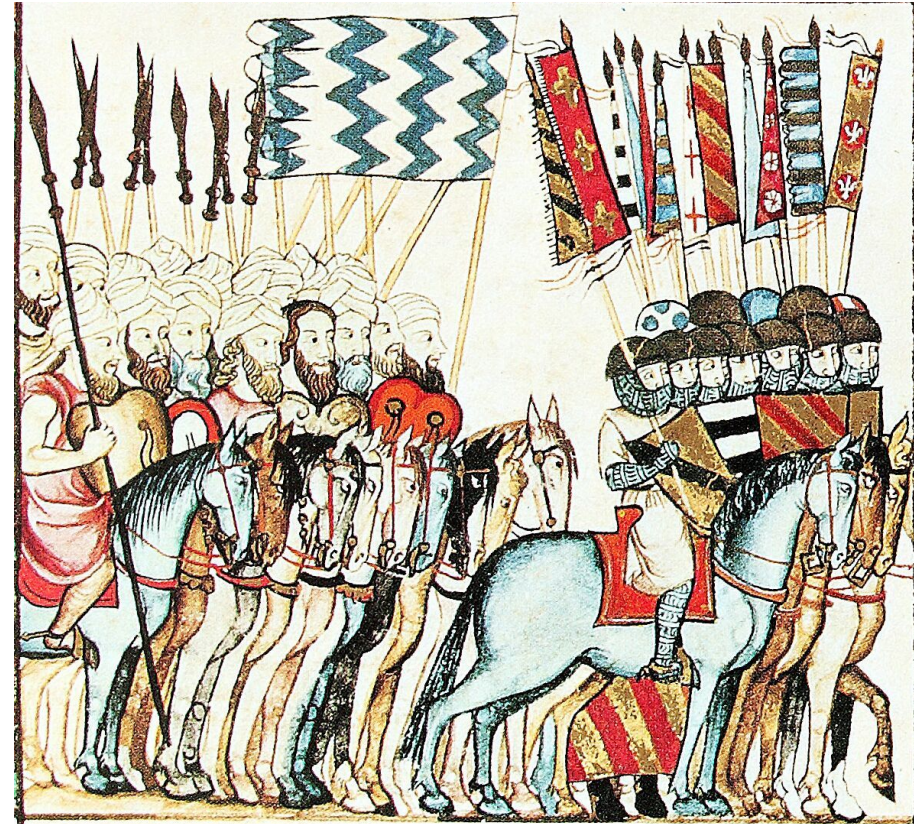
Trvalé následky

Zmrzačení	Kompensace
Ztráta oka, nosu, ruky, nohy	za každé 100 maravedí
Ztráta ucha	40 maravedí
Ztráta předloktí, nohy ke koleni či nad koleno	120 maravedí
Ztráta palce	50 maravedí
Ztráta ukazováku	40 maravedí
Ztráta prostředníčku, prsteníčku, malíčku	postupně 30, 20, 10
Jsou-li useknuty naráz 4 prsty, ale palec zůstane	80 maravedí
Ztráta 4 předních zubů nahoře nebo dole	40 maravedí za každý zub
Každé další zranění vedoucí k trvalému zmrzačení	100 maravedí
Smrt rytíře	150 maravedí
Smrt pěšáka	75 maravedí

Křesťané, Mauri, Židé ve vojsku

- Křesťané na bojištích Afriky.
- Maurská vojska v křesťanských občanských válkách.
- Židovští lučištníci, rytíři, majitelé hradů.

Ženy ve zbrani

- Městské fueros od 11.st.
- Siete partidas.
- Členky vojenských řádů.
- Vojenské kompanie města Barcelona.
- Psovodky válečných psů.
- Velká katalánská kompanie v Byzanci.

Prameny

- Alfonso X:
 - Cantigas de Santa Maria (1284)
 - Gran conquista de Ultramar (1291-5)
 - Lapidario (1276)
 - Libro de astromagia (1280)
 - Libro de los juegos (1283)
 - Siete partidas (1265)
- Ramón Llull: Llibre qui es de l'ordre de cavalleria (1283)
- Ramón Muntaner: Crònica (1328)
- Juzaff: Strop katedrály v Teruelu (1270-1300)
- Barcelona, Palau Aguilar: Fresky dobytí Mallorky (1295)
- ibn Hudayl: Gala de Caballeros, Blasón de Paladines (1359)

Literatura

- De Capmany: Memorias Historicas Sobre la Marina Comercio y Artes de la Antigua Ciudad de Barcelona
- Carderera: Iconografía española
- Burns: Women in Crusader Valencia: A Five-Year Core Sample, 1265-1270
- Grancsay: The Armor of Don Albaro de Cabrera
- Hoffmeyer: Arms & Armour in Spain II: A short survey
- Pastor: Armas y enseres para la defensa Nazarí
- Pidal: La España del Siglo XIII: Leída en imágenes
- Powers: A society organized for war
- La Red Digital de Colecciones de Museos de España
- Museo Arqueológico y Etnológico de Granada
- Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona
- Poděkování za pomoc: Martina Hřibová, Pero Cornel, Sofian Boucif, Pavel Alexejčuk, Luiz Sorrando Lopez, Pelayo Mejido Díaz, Nieves Rico Parreno, Miesje de Vogel, Nicholas Petrou za překlad ibn Hudayla, ...

Díky za pozornost

Armor development 1280-1312

- Aragon in Europe and Asia
- Catalan war company
- Gorget
- Plate gauntlets
- Plate greaves

Armor development 1280-1312

- Gorget

Armor development 1280-1312

- Plate gauntlets
 - Iron or whalebone
 - Covered with white cendal

Armor development 1280-1312

- Plate greaves

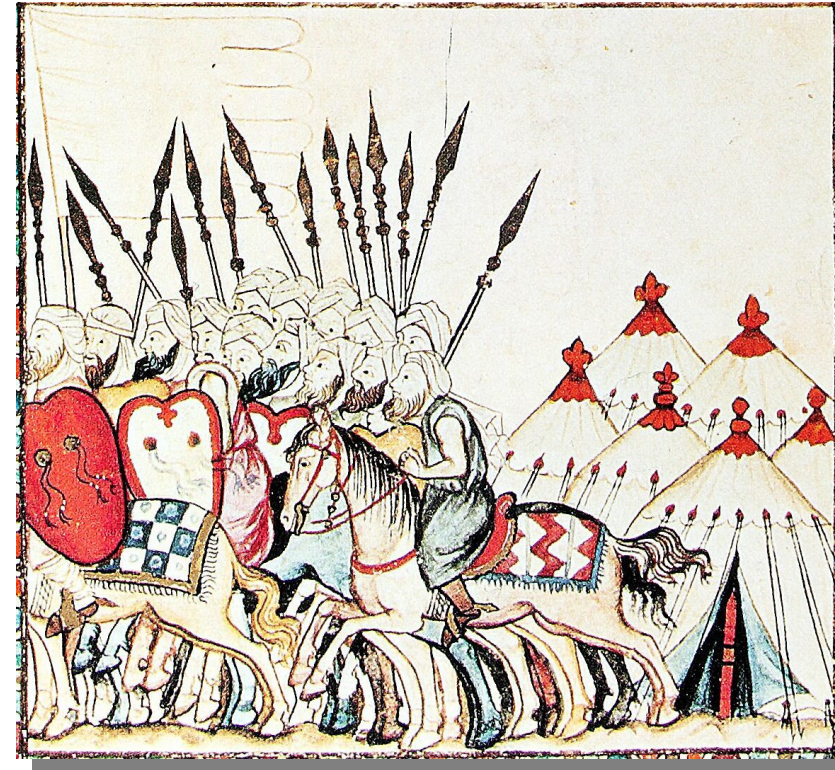
Extant armor

- Shield of Jaime I

Extant weapons – Spears

- Moorish spears & throwing javelins from Las Navas de Tolosa 1212
- Shaft material according to ibn Hudayl:
 - Sadq, samhari: Hard, straight
 - Asil: Thin, flexible, vibrating
- Types
 - Jurs – spear
 - Yonder – halberd
- Lengths:
 - Anaza → jurs → nayzak → yonder → rumh → qana

Extant weapons – Swords

- Alava

Extant weapons – Swords

- Alfonso X

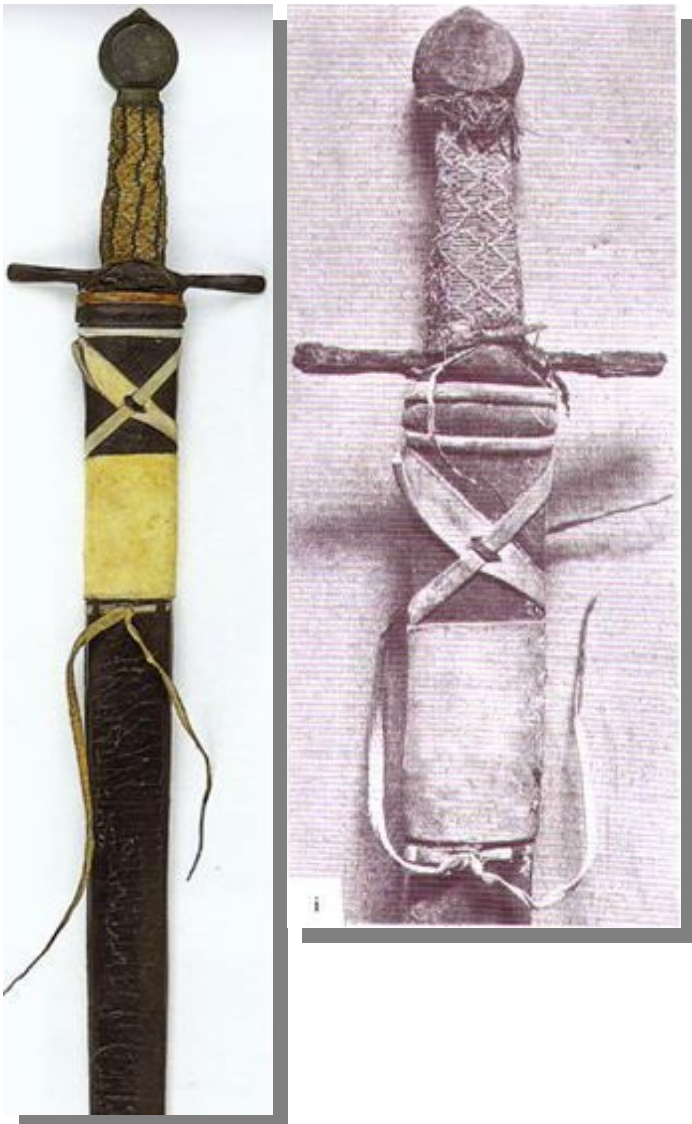
Extant weapons – Swords

- Aragon @ Sicily

Extant weapons – Swords

- Fernando de la Cerda

Extant weapons – Swords

- Juan de Tarifa

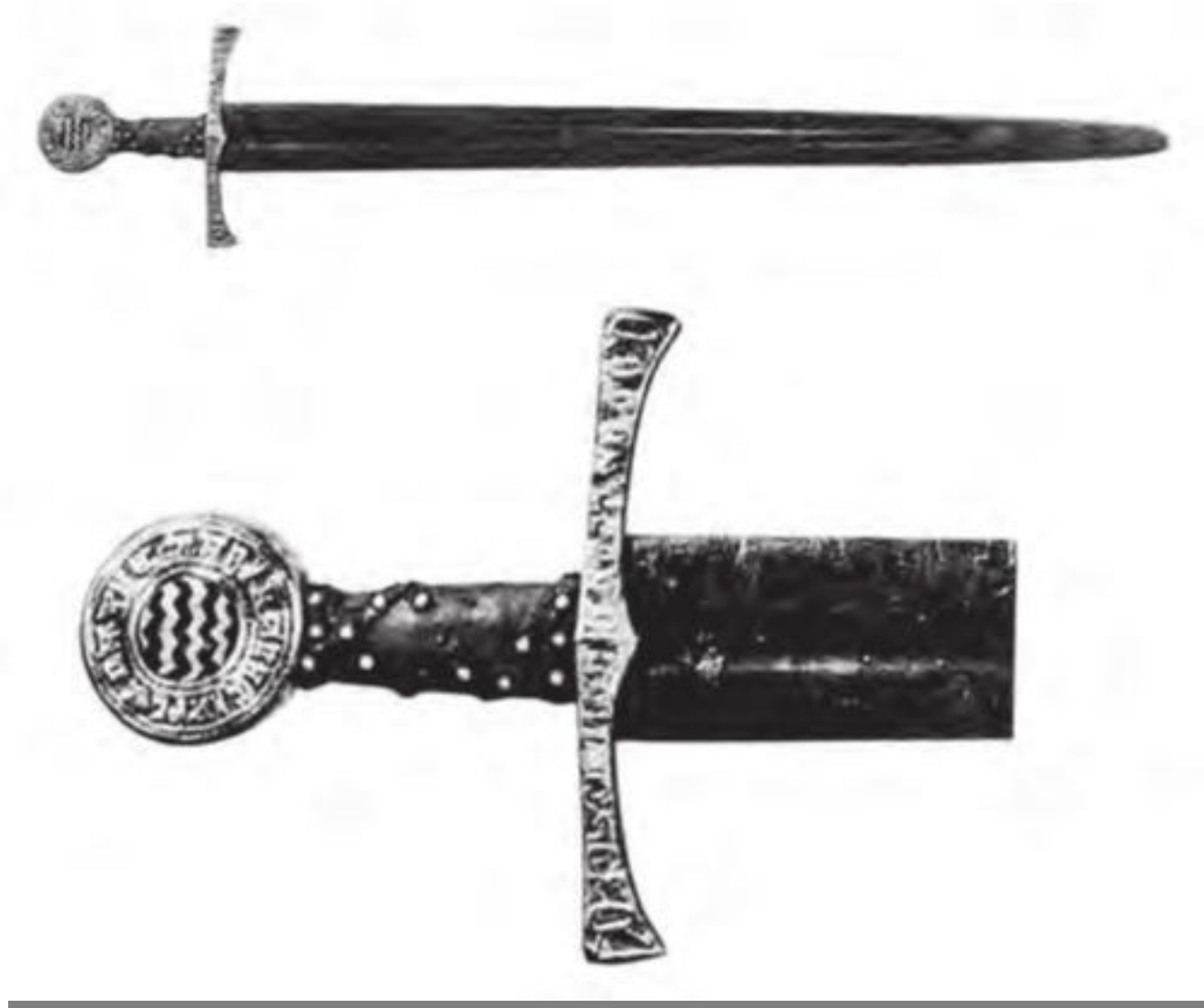
Extant weapons – Swords

- Lazaro museum

Extant weapons – Swords

- St. Casilda

Extant weapons – Swords

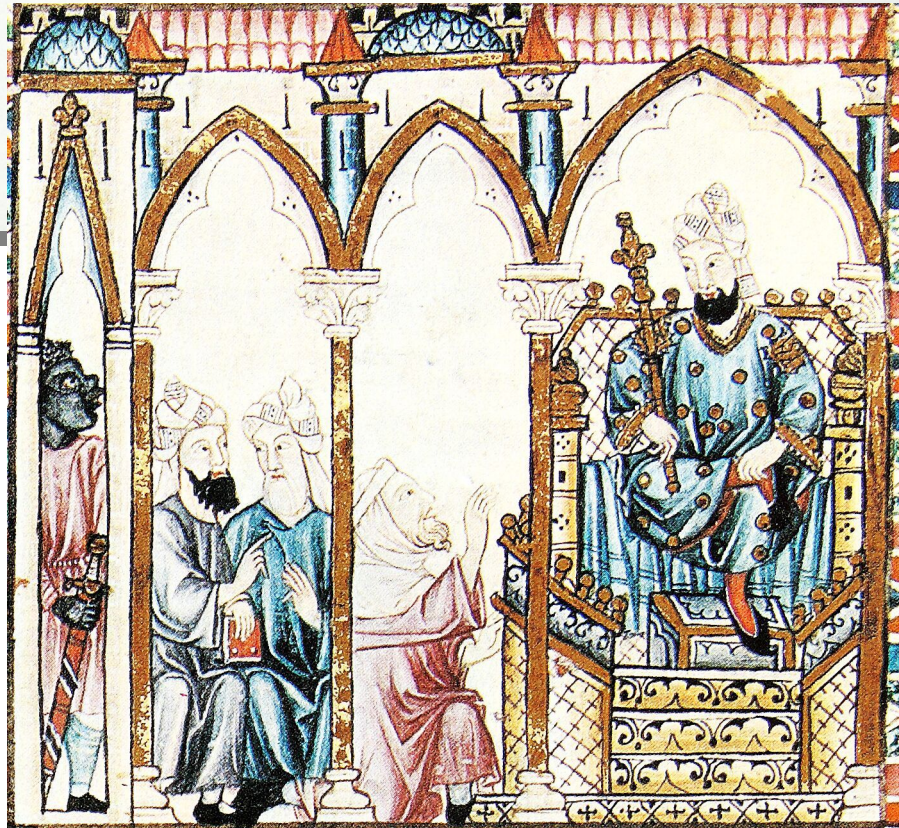
- Sancho IV

Extant weapons – Sabre

- Sultan Baybars, 1270, 93cm
Khalili collections

Extant weapons – Falchion

- Cluny

Extant weapons – Mace

- Arab mace, 12-13th c.
- Byzantine mace, 14th c.

Photo credit Shawn M. Caza

Extant weapons – Crossbow

- Crossbow

Extant weapons – Quiver

- Moorish Quiver

Castles equipment

- Men
 - Knights, squires, crossbowmen, other armed men
 - Make and repair crossbows
- Provisions:
 - Water, bread, meat, fish, salt, oil, vegetables
 - Mills, charcoal, wood, cooking utensils, clothing
- Arms:
 - Guarded arsenal